U N I V E R Z I T A K A R L O V A
P e d a g o g i c k á f a k u l t a
Katedra biologie a environmentálních studií

HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponentky)

Předložila studentka: Petra Casková
Název: Léčivé byliny v České republice a jejich využití v závislosti na obsažených účinných látkách
Oponentka: Mgr. Dagmar Říhová, Ph.D. (KBES PedF)

1. CÍLE A HYPOTÉZY

Autorka v úvodu rešeršní práce jednoznačně rozepisuje pětici svých cílů:
- zpracovat stručně historii používání léčivých bylin, zejména pak na Starém kontinentu,
- shrnout informace o využívání léčivých bylin v současnosti, o jejich produkci, ochraně a obchodu s nimi v České republice,
- informovat o způsobu sklizně, zpracování drogy a přípravě léčivých přípravků,
- sestavit přehled typů účinných látek obsažených v léčivých rostlinách, a
- vytvořit seznam nejpoužívanějších bylin v České republice podle jejich účinků na zdraví.

Všechny vytčené cíle byly beze zbytku splněny.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ A FORMÁLNÍ ÚPRAVA

Práce o celkové délce 88 stran (z toho připadá 20 stran na přílohy) obsahuje všechny předepsané náležitosti a odpovídá obecným požadavkům kladeným na závěrečné práce odevzdávané na PedF UK. Abstrakt je sepsán stručně a jasně, precizně; klíčová slova jsou perfektně zvolena (chválím!). Anglické verze abstraktu má světlé podbarvení; ale je velmi dobře srozumitelná a jemná barva nijak neovlivňuje jeho sdělení (totéž platí pro některé citace ze seznamu literatury).
Kontrola antiplagiačním softwarem odhalila zanedbatelně nízkou podobnost s dostupnými dokumenty (3 %).
Práce je psána stylem hodným spíše krásné literatury než strohé závěrečné práce; především úvodní kapitoly a závěr jsou sepsány velmi poeticky. Text neobsahuje pravopisné chyby ani překlepy, po stránce jazykové úpravy (a celkového formátování) je these dokonalá. Po úvodní části následují kapitoly věnované historii využití bylin v průběhu věků a historii bylinkářství v Česku. Další část je věnována recentnímu sběru bylin. Velmi oceňuji především kapitolu věnovanou sklizni a zpracování léčivých rostlin. Závěrečnou část práce tvoří přehled nejčastěji používaných bylin Česka; these je zakončena obšírným kontemplativním závěrem.
Práce vznikla na podkladu 28 literárních děl, která jsou v seznamu literatury správně uváděna. Je škoda, že historicky-rešeršní část práce vznikla především na základu jednoho díla – Castlemana (2004). Myslím, že šlo najít víc zdrojů (jakkoliv jsou v některých částech další publikace zmíněny, Castleman výrazně převažuje). Citační monotónnost se však neodráží v informativnosti a čtivosti textu.
Práce je doplněna dvěma přílohami. První příloha obsahuje slovníček méně známých pojmů, předložené definice jsou výborně srozumitelné a stručné (až na jedinou výjimku; viz otázky oponentky). Druhá příloha obsahuje autorské fotografie popisovaných rostlin.

Varia:
U vysvětlení termínu „alopatie“ (str. 27, pod čarou) doporučuji věnovat se i jazykovému základu a vztahu k termínu „homeopatie“ – bude snadněji k pochopení a nebude znít tak hanlivě.

Závorky při uvádění latinských jmen jsou bez kurzivy (kurzivou je jen název rostliny/živočicha).
Naopak se mi velmi líbí vhodné používání kurzivy při uvádění slov cizího původu či slov přejatých. Je to perfektní! Občas chybí kurziva u některých rodových jmen (*Majorana*).

Citaci zdrojového dokumentu pro slovníček doporučuji uvádět ve stejném formátu jako ostatní práce v textu. Je škoda, že zkratka AMAPSEC (str. 20) není vysvětlena.

3. KOMENTÁŘ OPONENTKY

Bakalářskou práci Petry Caskové jsem přečetla s velkým zaujetím. Má maminka se totiž o bylinkářství zajímá a léčivé rostliny jsou nedílnou součástí mého života. Mám-li možnost, v létě je sbírám a v zimě používám jako podpůrnou léčbu rozmanitých zdravotních obtíží. Znám však jen ty, které se vyskytují okolo domu mých rodičů a na místech, která jsou tradičními cíli exkursí KBES... Předložená práce se bylinám věnuje v širším (historickém) kontextu a především z hlediska funkčních skupin – co jimi lze v humánní medicíně napravit.

Je sepsána i formátována precizně; vzletně formulovaný text poukazuje na výrazné jazykové nadání autorky. Přiznávám, že je nezvyklé číst bakalářskou práci, psanou jazykem poetické prózy! Kapitoly na sebe logicky navazují a navzájem se rozvíjí. Coby oponentka i běžný uživatel textu velmi oceňuji popisy lékových forem s návodem, jak je připravit. Líbí se mi i rozřazení popisovaných bylin do funkčních skupin dle dominantních účinných látek (jakkoliv by tu bylo potřeba dodat také jmenný „bylinný“ rejstřík pro snadné vyhledávání podle názvu rostliny). Gratuluji autorce k velmi kvalitním a výborně ilustrativním autorským fotografiím! Protože občas rostliny sama fotím, vím, jak je obtížné zabrat takovou část, aby byly z obrázku patrné charakteristické rysy a zároveň fotografie nebyla příliš roztříštěná. Petře Caskové se to rozhodně povedlo.

Práci hodnotím jako zdařilou a plně ji doporučuji k obhajobě. Autorku prosím o zodpovězení čtyř nže uvedených otázek.

4. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ

A. Co označuje termín *makovina*? (ze str. 21 a několika dalších míst)

B. Jakým způsobem (pokud vůbec) se u nás kontroluje kvalita bylin při výkupu?

C. Podle jakých kritérií jste vybírala konkrétní rostliny pro kapitolu 5? Seznam nejčastěji využívaných rostlin v ČR (což bych podle úvodního odstavce čekala) zde není citován, takže předpokládám, že jste měla sadu vlastních kritérií. Uveďte je prosím.

D. Co znamená termín *korigens*? (termín je uveden ve slovníčkové příloze u hesla „aromatikum“)

5. NAVRHOVANÉ ZÁVĚREČNÉ HODNOCENÍ

Práci plně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 9. září 2022

Dagmar Říhová